

Ülésnap	Napirend	Felszólaló
2015 június 8.	Az Állami Számvevőszék elnökének felszólalása a Magyarország 2016. évi központi költségvetésének megalapozásáról szóló előterjesztéshez benyújtott bizottsági jelentések és az összegző módosító javaslat vitája (T/4884)	Domokos László elnök

DOMOKOS LÁSZLÓ, az Állami Számvevőszék elnöke: Köszönöm szépen a szót, elnök úr. Tisztelt Országgyűlés! Tisztelt Államtitkár Úr! Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Az Állami Számvevőszékről szóló törvény 2011. évi elfogadása óta az Állami Számvevőszék számos olyan, az államháztartás alrendszereibe tartozó szervezetet ellenőrzött, amelyek működését, gazdálkodását korábban egyáltalán nem vagy nem teljeskörűen ellenőrizte. Hogy csak a legutóbbi hónapokban nyilvánosságra hozott jelentéseinkre utaljak, elmélyült ellenőrzést folytattunk a közműszolgáltató cégeknél, önkormányzatoknál, állami felsőoktatási intézményeknél, és hamarosan jelentés készül több kórház pénzügyi és vagyongazdálkodásáról is.

Megállapításaink mellett, amelyek például a felsőoktatási intézmények vonatkozásában egészen lesújtóak voltak, több tucat jelzést is kellett tennünk az illetékes állami hatóságok felé, amelyet az tett több esetben indokolttá, hogy a szóban forgó költségvetési szervek jelentős adósságot halmoztak fel. Már csak azért is merül fel az a kézenfekvő kérdés, hogy ha a költségvetés tervezésekor nem lehet hiánnyal kalkulálni, illetve nem lehet a költségvetési kiadási előirányzatot meghaladóan kötelezettséget vállalni, akkor a költségvetés végrehajtása során hogyan lehetséges az, hogy újra és újra tetemes adósságok halmozódnak fel az egyes intézményeknél.

A szabálytalanságon kívül nem állhat-e emögött magának a jogi szabályozásnak a hiányossága is? Az államháztartás egészének az egyensúlya, illetve ennek érdekében a költségvetési egyensúly kiemelten fontos nemzeti érdek, amely csak akkor érhető el, ha az egyes költségvetési szervek gazdálkodása egyenként is az egyensúlyra épül. Ehhez viszont meg kell teremteni a következményekkel járó gazdálkodás, a számon kérhető szervezetirányítás jogi feltételeit is, úgy, ahogy korábban a számvevőszéki törvényben a következményekkel járó ellenőrzés mellett tette le a voksát az Országgyűlés.

Ha a vonatkozó jogszabályokat ebből a szempontból tekintjük át, arra a következtetésre jutunk, hogy bár a költségvetési gazdálkodásra és a költségvetés végrehajtására vonatkozó, jelenleg hatályos törvényi előírások betartására számos szigorú rendelkezés került meghatározásra a jogforrási hierarchia különböző szintjein, ezek számonkérhetősége viszont nem megfelelően szabályozott. Hiányoznak a megfelelő garanciák a törvényi előírások végrehajtására. Ezen jogszabályok közül az államháztartási törvény különösen fontos szerepet tölt be a magyar költségvetés egyensúlyának biztosításában, de sajnálatos módon nem kellő szigorral teszi ezt.

Az államháztartási törvény 9. §-a például rendelkezik ugyan arról, hogy a költségvetési szerv irányítása mely hatáskörök gyakorlásának jogát jelenti, ugyanakkor a másik oldalon hiányzik ezen jog gyakorlásának szigorú betartása, így például a megfelelő határidők és az esetleges mulasztások jogkövetkezményeinek meghatározása, amely egyértelműbbé tenné, hogy itt a jogalkotó nemcsak jogokról, de kötelezettségekről is rendelkezett. A Törvényalkotási bizottság összegző módosító javaslatában ugyan pontosításra kerül a 9. § szövege, és így egyértelműbbé válik, hogy itt nemcsak jogokat, de kötelezettségeket is meghatároz az irányító szervek számára a jogalkotó, de ez önmagában megítélésünk szerint nem elegendő.

Főleg úgy nem, hogy ezzel párhuzamosan az egyik legfontosabb irányítói hatáskört jelentősen felpuhítja. Ez a hatáskör pedig az államháztartási törvény 9. § e) pontja szerint a költségvetési szerv tevékenységének törvényességi, szak-szerűségi és hatékonysági ellenőrzése, amelyre vonatkozóan a jelenleg hatályos szabályozás részletesebben is meghatározza ezen ellenőrzési kötelezettség tartalmát. A törvényjavaslat viszont ezen részleteket tartalmazó alpontokat hatá-lyon kívül helyezné, ami tovább gyengítené az irányító szervek ellenőrzési tevékenységének hatékonyságát - legyen az önkormányzat vagy legyen az minisztérium -, számonkérhetőségét, ahelyett, hogy szigorúbb, részletesebb rendelkezéseket iktathatna be az államháztartásba, és ezzel a költségvetési szervek tervszerű és rendszeres ellenőrzésének kötelezettségét írná elő az irányító szervek számára. Márpedig ez további egyensúlyromláshoz vezethet az egyes költségvetési szerveknél, intézményeknél és ezen keresztül végső soron az államháztartás egészénél.

Tisztelt Ház! Az államháztartási törvény vonatkozó rendelkezésének szigorítása, illetve pontosítása azért is indokolt lenne álláspontom szerint, mivel ez a törvény szolgál hivatkozási alapul számos ágazati jogszabálynak is.

Ezért különösen fontos lenne, ha mind a költségvetési szervek irányítóinak, mind ezen szervek vezetőinek következetes és rendszeres számonkérhetőségére, sőt jogszabálysértés vagy mulasztás esetén akár személyes felelősségre vonására vonatkozóan szigorúbb törvényi rendelkezések kerülnének beiktatásra az államháztartási törvénybe.

Erre vonatkozóan a törvényjavaslat közigazgatási egyeztetése során jelzéssel is éltünk a szaktárcánál, illetve konkrét szövegszerű javaslatokat is tettünk az esetleges megoldásokra, módosításokra. Azonban mind a törvényjavaslat benyújtása után, mind a bizottsági eljárások kapcsán sajnálattal kellett megállapítanom, hogy a javaslataink még nem jártak eredménnyel. Az a javaslatunk sem, hogy az ellenőrzéseink során rendszeresen tapasztalt exlex állapotot, hogy a költségvetési szervek, intézmények szervezeti-működési szabályzatai a legkritikább esetben követték a hatályos jogszabályi előírásokat, gyakran az irányító szerv mulasztása miatt, máskor az intézményvezetők mulasztása miatt, tehát ezt a lehetetlen állapotot felszámolandó határidőt kellene szabni az irányító szerv számára az szmsz ellenőrzésére és jóváhagyására, különösen ha tudjuk, hogy az szmsz tulajdonképpen a felelősségi viszonyokat szabályozza a szervezetben belül.

Javasolom megfontolásra, hogy ez a határidő a vonatkozó jogszabály hatálybalépésének napja legyen. Ez eddig korábban sosem volt szabályozva az elmúlt évtizedekben. Továbbá azt is javasoljuk, hogy a költségvetési szerv vezetője személyes felelősséggel tartozzon, vezetői megbízatása akár törvény erejénél fogva szűnjön meg abban az esetben, ha a költségvetési szerv költségvetési beszámolóját azért nem fogadná el az irányító szerv, mert az nem hajtotta végre az államháztartási törvény 5. §-ának megfelelően a költségvetésben foglaltakat, magyarán tetemes adósságot halmozott fel. Ezzel összefüggésben szeretnék emlékeztetni a 2016-os központi költségvetési törvénytervezetről szóló expozémban is említett azon jelentős feszültségpontra, hogy egyes költségvetési intézmények tartósan, visszatérő jelleggel, jogsértő módon nem képesek beszállítóik elismert követeléseit határidőre teljesíteni.

A másik oldalon természetesen az irányító szervezet is kötelezni kellene arra, hogy ezeket a beszámolókat még a zárszámadási törvény benyújtása előtt elbírálja, és veszteséges gazdálkodást mutató beszámoló elfogadása esetén vállalja meghatározott időn belül a pénzügyi rendezést a gazdálkodásra irányuló reorganizációs terv megléte esetén.

Tisztelt Képviselő Hölgyek és Urak! Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Államtitkár Úr! Az elmúlt évek tapasztalatai alapján joggal állíthatom, hogy a szigorú és számon kérhető jogszabályi előírások, ezek betartásának rendszeres és következetes ellenőrzése együttesen vezethet csak a közpénzek és a közvagyon szabályosabb, eredményesebb, hatékonyabb, valamint gazdaságosabb felhasználásához. Ezért sajnálattal vennénk tudomásul, ha a tisztelt Ház ezzel ellentétes irányban változtatna a jogi szabályozáson, amivel veszélyeztetné az Alaptörvényben is rögzített azon követelmény teljesülését, amely az államháztartás egyensúlyának megteremtését hivatott szolgálni.

Bízom benne, hogy felvetéseim meggyőzik önöket arról, hogy a Magyarország 2016. évi központi költségvetésének megalapozásáról szóló törvényjavaslattal, illetve a jelen összegző módosító javaslattal összefüggésben megfontolásra ajánlott módosítási javaslataim teljesebb körűen szolgálnák ezt az alkotmányos célt,

megfelelőbb módon szolgálnák Magyarország közpénzügyi érdekeit. Köszönöm megtisztelő figyelmüket. (Taps a Fidesz és az MSZP soraiból.)